

VIATOR PER
DEVIA SCIENTIAE
ITINERA

UNIwersytet IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

Seria Archeologia nr 53

Redakcja naukowa

Andrzej Michałowski

Milena Teska

Marek Żółkiewski

Poznań 2015

VIATOR PER DEVIA SCIENTIAE ITINERA

Studia nad problematyką okresów przedrzymskiego,
rzymskiego, wędrówek ludów i wczesnego średniowiecza

*Professori Thaddeo Makiewicz
septuagenario amici et socii*

ABSTRACT. Michałowski Andrzej, Teska Milena, Żółkiewski Marek (eds), *Viator per devia scientiae itinera. Studia nad problematyką okresów przedrzymskiego, rzymskiego, wędrówek ludów i wczesnego średniowiecza* [Viator per devia scientiae itinera. Studies in the Pre-Roman Iron Age, the Roman Iron Age, the Migration Period and the Early Middle Ages]. Poznań 2015. Adam Mickiewicz University Press. Seria Archeologia nr 53. Pp. 368. ISBN 978-83-232-2938-4. ISSN 0554-8195. Texts in English, Polish and Russian.

Viator per devia scientiae itinera is dedicated to prof. dr hab. Tadeusz Makiewicz in honour of His 70th birthday. The book's title aptly describes Professor Makiewicz's engagement with archaeology: wandering through devious paths of archaeological wilderness, Professor often contested predominant schemes, introducing invigorating trends into the study of the whole range of issues concerning the closing centuries of the past era and the early days of the new one. This volume comprises two complementary parts. *Miscellanea* present the biography and research activities of Professor Makiewicz as well as the memoirs of the friends of his youth. In the core of the volume, *Studia*, a number of researchers provide their own constructive input into the development of research problems devotedly studied by Professor Makiewicz. The papers provide a record of the scholarly journeys of their authors, who pursued the paths set by Professor. This part of the book explores such issues as all kinds of changes in the funeral sphere, studies of settlement sites and pottery. In addition, the papers aim to provide insights into the world of human values and seek to re-read archaeological record, a problem so dear to Professor Makiewicz's heart. The volume begins with the complete bibliography of Professor Tadeusz Makiewicz's works, providing a guide for the pathways Professor Makiewicz followed in his scholarly journey through the wilderness of knowledge.

Andrzej Michałowski, Milena Teska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Historyczny, Instytut Prahistorii, Zakład Prahistorii Powszechnej Epoki Żelaza, ul. Umultowska 89D, 61-814 Poznań, Poland
Marek Żółkiewski, Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Centrum Archeologiczne, ul. Rubież 46, 61-612 Poznań, Poland

Recenzent: dr hab. Jan Schuster, prof. UŁ

© Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015

Publikacja sfinansowana przez Wydział Historyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Fundację Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Projekt okładki i stron tytułowych: Helena Oszmiańska-Napierała

Redakcja: Anna Broczkowska-Nguyen

Redakcja techniczna: Dorota Borowiak

Łamanie komputerowe: Eugeniusz Strykowski

ISBN 978-83-232-2938-4

ISSN 0554-8195

Spis treści

Przedmowa	5
Bibliografia prac Tadeusza Makiewicza	7
MISCELLANEA	
ANDRZEJ MICHAŁOWSKI, MILENA TESKA Tadeusz Makiewicz – słowo o Jubilate	19
LESZEK KAJZER O Tadeuszu na IV piętrze słów kilka	27
GRAŻYNA KEJNA Tadek i trzy kobiety	37
STUDIA	
JUSTYNA ŻYCHLIŃSKA Ornamentyka naczyń glinianych jako pomost transkulturowy	43
JUSTYN SKOWRON Relikty warsztatów rzemieślniczych w kulturze przeworskiej. Zarys problematyki	51
MARCIN BOHR Materiały do badań nad obrzędkiem pogrzebowym kultury przeworskiej na Dolnym Śląsku	71
MIROŚLAW CIESIELSKI Grób Kelta (?) z Gniewowa, stan. 6, woj. wielkopolskie. Pytania o latenizację ziem polskich	85
WOJCIECH KACZOR, MAREK ŻÓŁKIEWSKI Piece do wypalania wapna ze stanowiska 8 w Grabkowie, gm. Kowal, woj. kujawsko-pomorskie	97
ANDRZEJ MICHAŁOWSKI Gliniany ołtarz z osady kultury przeworskiej w Sosnowcu, gm. Śrem	117
GRZEGORZ DOMAŃSKI Uwagi o strukturze produkcji w okresie wpływów rzymskich w dorzeczu Odry i Wisły	125
MAREK OLĘDZKI, GRZEGORZ TESKE Ostrogi podgrupy H wg Jerzego Ginalskiego na obszarze kultury przeworskiej	155
ALICJA GAŁĘZOWSKA Zapomniane monety ze skarbu z Siedlikowa	165
LUBOMIRA TYSZLER Pies pogrzebany, czyli w sprawie pochówków kurhanowych z zespołu osadniczego kultury przeworskiej z okresu rzymskiego w Przywozie	183
PAVEL FOJTÍK, JAN JÍLEK, MIROSLAV POPELKA Roman medical instrument from the site of a short-term camp in Pravčice-Hulín in Central Moravia	199

MAREK OLĘDZKI, ANDRZEJ WÓJCIK	
Elegantka z Latkowa	207
ALICJA ŚMISZKIEWICZ-SKWARSKA	
Analiza antropologiczna materiału kostnego z grobu (obiektu 158) kultury wielbarskiej odkrytego w Latkowie, gm. Inowrocław, stanowisko 50	215
ARTUR BŁAŻEJEWSKI	
Kultura przeworska w dorzeczu Jemielnicy na Górnym Śląsku. Studium osadnicze	217
HUBERT AUGUSTYNIAK, PIOTR WAWRZYNIAK	
Nowe dane dotyczące osadnictwa w okresie wpływów rzymskich w północno-zachodniej Wielkopolsce. Wyniki badań archeologicznych przeprowadzonych na trasie gazociągu Wierzbno-Sątopy (odcinek lubuski)	229
DANIEL ŻYCHLIŃSKI	
Osada z Beznazwy – kolejne osiedle ludności kultury przeworskiej z okresu wędrówek ludów w Wielkopolsce	245
MARTA KRZYŻANOWSKA, MATEUSZ FRANKIEWICZ	
Przęslik czy paciorek? Analiza traseologiczna szklanego znaleziska ze stanowiska Beznazwa 9-1 (AUT 392-393).....	257
ЕЛЕНА Ю. КЛЕНИНА, АНДЖЕЙ Б. БЕРНАЦКИ	
Местные и импортные античные светильники из Херсонеса Таврического: типология и хронология).....	267
HALINA DOBRZAŃSKA	
W kwestii pochodzenia ceramiki wykonanej na kole garncarskim w kulturze przeworskiej	283
RENATA MADYDA-LEGUTKO, JUDYTA RODZIŃSKA-NOWAK, JOANNA ZAGÓRSKA-TELEGA	
Ponowna refleksja nad przyczynami występowania niewielkiej ilości ludzkich szczątków kostnych w grobach kultury przeworskiej z młodszego i późnego okresu rzymskiego oraz z wczesnej fazy okresu wędrówek ludów	291
ANNA KOTŁOWSKA	
Mossynoikoi. Źródła i historia badań (1876–2014)	297
MICHAŁ KARA	
Przemiany kultury funeralnej na ziemiach dorzecza Warty w okresie formowania się państwa Piastów w świetle nowszych ustaleń archeologii	303
ZBIGNIEW WOŹNIAK	
Ceramiczny nożyk garncarski z osady wczesnośredniowiecznej w Stępcinie, gm. Nekla, woj. wielkopolskie.....	315
JAN PROSTKO-PROSTYŃSKI	
„Ziemia ich nie zna żelaza”. Glosa do <i>Historiae</i> VI.2 Teofylakta Simokatty	321
MICHAEL MÜLLER-WILLE	
Das Schwertgrab E864/I aus dem frühen 11. Jahrhundert von Bodzia, Kujawien	327
MARCIN KRZEPKOWSKI, ANDRZEJ SIKORSKI, ANNA WRZESIŃSKA	
XVII-wieczny pochówek zbiorowy z kłódką z cmentarzyska w Skokach, pow. wągrowiecki, woj. wielkopolskie. Próba interpretacji	339
MONIKA POMIAN	
Hierofanie chrześcijańskie w błogosławieństwach i formułach magicznych stosowanych na Pomorzu Zachodnim w XIX w. i na początku XX w.	355